

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Oradea,
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărui luni.

Abonament:
Exemplarul . . . . . 5 Lei.
Pe un an . . . . . 200 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

No. 82/1928.

Preoții repaosaji în anul 1927.

În cursul anului 1927 au repaosat următorii preoți diecezăni:

1. *Augustin Târziu*, paroh în Cordău;
2. *Timoteu Varga*, preot deficiet;
3. *Teodor Stanca*, paroh în Groși;
4. *Ioan Venter*, preot deficiet;
5. *Alexa Pop*, protopop paroh I. în Sanislău.

Întru repaosul sufletelor acestor confrăți adormiți în Domn conform dispoziției circularului nostru No. 1552/1925 fiecare preot diecezan are să celebreze trei Sf. Liturghii.

Oradea, 12 Ianuarie 1928.

No. 94/1928.

Concurs la parohii vacante.

Pentru complenirea parohiilor *Borozăl* (distr. Crișului), *Beltiug* (distr. Supurului de jos) și *Minișel* (distr. Șiriei), cari prin transferarea titularilor lor la alte beneficii au devenit vacante, prin această publicăm concurs cu termenul de 1 Martie crt.

Cererile se vor înainta acestui Ordinariat până la termenul de mai sus.

Oradea, Șed. Cons. din 12 Ianuarie 1928.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Unde este Dumnezeu?

Iată întrebarea care frământă creierul multor oameni, cari se ocupă cu chestia Dumnezeirii; și dela răspunsul acesteia fac dependentă credința ori necredința lor. De câte ori auzi grăind oameni cu bună credință chiar: „Unde este Dumnezeu? Dacă există, arătați-mi-l ca să cred întru el. Cerul este gol, cerul, o știm, este o iluzie, nori și atmosferă. Între stele și aștri nimic nu există, e vid, e eter în cazul cel mai bun. Dar D-zeu und-e...?”

Chestiunea însă nu este așa de simplă, cum ar vrea și cum o cred unii filosoferi de stradă ori de cafea. Să aduci termenii acestei chestiuni la înțelegerea ori și cui, nu e lucru ușor; nici chiar pentru cei inițiați în filosofie și teologie.

Cauza provine dela greutatea de a înțelege termenii cu cari operăm când voim a răspunde la această întrebare.

Căci răspunsul la această întrebare: **Unde este Dumnezeu**, depinde dela înțelegerea următoarelor elemente, noțiuni: Ce este D-zeu? Ce este spiritul? Cum este spiritul în loc? Ce este locul? Până unde se extinde locul, spațiul? Este D-zeu în spațiul existent? Este și afară de spațiu? Termeni

și noțiuni, pe cari și cei inițiați în ale filosofiei le înțeleg cam cu greu.

Ceeace este cert mai întâi de toate e că Dumnezeu este o ființă extrem de perfectă, și de aceasta perfecțiune a lui se ține ca El să nu fie o ființă corporală, materială, ci o ființă curat spirituală și absolut simplă, adică în El nu este nici un fel de compoziție din multele compoziții ce găsim în Univers, nici din materie și formă, nici din substanță și accidente, nici un fel de compoziție chimică, fizică ori metafizică. Ba în Dumnezeu nu este nici măcar deosebire între esență (cea ce e) și existență (că e), ci el este însăși existența subsistentă. În Dumnezeu nu e nimic afară de, însăși esența dumnezească, care e eternă, nemutabilă și cu aceasta esență dumnezească se identifică absolut toate perfecțiunile D-zești, cari în D-zeu se află în măsură înjinit mai mare decât perfecțiunile tuturor lucrurilor și ființelor împreună.

De perfecțiunea naturii divine se ține ca ea să fie spirituală. Iată însă, aci începe greutatea de-a ne putea forma noi despre Dumnezeu o idee ade-vărată. Spiritul este o ființă care nu cade sub sim-

furi direct, ci numai indirect, prin efectele vizibile și simțibile ce le produce. Sufletul omului, care este o forță reală în om, nu l-a văzut nimeni în esența sa, numai în efectele sale: în lucrurile și operațiile sale sensitive și intelectuale.

Noi tot ce cunoaștem, cunoaștem prin simțuri, încât dictonul vechiu: *Omnis cognitio incipit a sensu* (orice cunoaștere începe la simțuri) este confirmat și de știința modernă a psihologiei experimentale, ș. a. De aci nu urmează însă că noi cunoaștem numai lucruri materiale; nu, noi putem cunoaște și aievea cunoaștem și lucruri spirituale; dar noi și lucrurile spirituale le cunoaștem prin mijlocirea imaginilor materiale prezentate de simțuri și de fantezie intelectului. De unde urmează că despre ce noi nu putem avea imagine sensibilă, acel lucru ori ființă nu îl putem cunoaște propriu și în esența sa, ci numai în asemănare. Noi știm că spiritul este ceva imaterial, de vrei o forță nematerială, ce trece peste cadrele a tot ce este materie și forță în înțeles fizico-chimic și dinamic; dar că ce este spiritul în propria sa constituție, în intima sa esență, noi nu știm. Iată o limită a cunoștințelor omenești, una între alte multe. O forță nematerială, o energie imponderabilă, imperceptibilă, dar reală.

Nu trebuie să ne mire pretenția filosofiei și a teologiei pusă minții noastre atunci când cere să admitem existența spiritului fără să-l putem pipăi și simți, ba fără să ne putem face o idee exactă despre natura lui, căci aceasta pretenție o pun și științele naturale, fizico-chimice, cerându-i minții să admită existența unor energii și forțe necunoscute în intima lor esență, dar tot atunci reale, ca și forța de coeziune, afinitate, eter, electricitate, unde eterice, etc.

Nu vom să ne extindem aci la dovedirea existenței spiritualului. Este o luptă uriașă între cele două concepții de viață: materialistă, care admite numai materia (fără să o poată explica ce e) și spiritualistă (care admite și energii spirituale (fără să le poată cunoaște intima lor natură). Cu altă ocazie ne vom ocupa și cu aceasta. Deocamdată aparținând D-zeu ființelor spirituale și încă fiind el un spirit infinit în putere și perfecțiuni, am ținut să relevăm întru câțiva noțiunea spiritului.

D-zeu este spirit, deci o ființă nematerială, fără dimensiuni, fără extensiune. Nu e nici măcar un punct, ci o uriașă forță spirituală, care întrece toate cadrele și genurile lucrurilor materiale, ponderabile, perceptibile și imaginabile. Este o ființă pe care nu-l pot cunoaște simțurile ci numai intelectul, această forță spirituală din om, dar și el numai foarte imperfect și slab. Ceeace poate cunoaște și intelectul mai sigur despre D-zeu, este existența lui. Dar cum este în sine, ce însușiri, ce perfecțiuni are, poate cunoaște întrucâtva, dar mai mult poate cunoaște în aceasta privință despre

D-zeu cum și ce nu este, decât ce și cum este. Vorba sf-lui Grigorie I: despre D-zeu vorbim (și cugetăm) numai gânduind.

Fiind D-zeu spirit și nici decum materie este natural, că și el va fi în loc nu ca și lucrurile materiale, extinse, ci ca și spiritele, cari nu sunt materie, și în consecință, n'au dimensiuni, nici extindere, nici măcar cât un vârf de ac.

Lucrurile materiale, extinse sunt în loc în spațiu, extensiv, adică părțile lor (pe cari le au, fiind ele materie) sunt extinse în spațiu: fiecărei părți a spațiului îi corespunde o parte determinată a corpului extins. Acest mod de-a fi în loc al lucrurilor materiale se numește în filosofie: și circumscriptiv. Dar spiritele cari n'au părți, ele nu pot fi în spațiu extensiv, ci ele sunt în spațiu prin puterea lor, sau cum zice filosofia per *contactum virtutis*. Ele stăpânesc spațiul sau corpurile unde vreau ele să fie, și astfel ele sunt în loc, în spațiu, prin mijlocirea corpului aceluia pe care-l stăpânesc voind să fie în el. Neavând spiritul părți, e evident, că unde este el este tot, întreg; întreg în tot spațiul și întreg în fiecare parte a spațiului. Așa sunt în loc: sufletele, îngerul, D-zeu. Acest mod de-a fi în loc al ființelor spirituale se mai zice și definitiv, adică limitat, pentru că ele fiind într'un loc sau într'un corp, nu pot fi totatunci și într'alt loc ori corp. Deacea puterea spiritelor (create) de-a fi în loc este limitată, fiindcă și natura, esența lor e limitată.

Dumnezeu încă este în loc așa ca și spiritele, întrucât și el se află în loc nu extensiv, prin contactul părților sale, pe cari nu le are, cu părțile spațiului, ci prin contactul puterii sale cu spațiul și lucrurile. Acest contact al lui D-zeu cu esența tuturor lucrurilor și ființelor este intim, întrucât toate lucrurile întru atâta și până atunci sunt, întrucât și până ce esența lui D-zeu le susține. Deci D-zeu este de față în toate locurile și în toate spațiile și lucrurile pe cari le susține în existență; iar în locurile și spațiile și lucrurile neexistente D-zeu nu este de față numai în potență, virtual, adică ar putea fi și ar fi dacă și acele locuri și lucruri și spațiu ar fi, ar exista. Să existe le poate face numai D-zeu prin creare, și în momentul ce le-ar crea ar fi și în ele. Până atunci însă nu este în ele numai în potență. De aici urmează, și aceea că înainte de ce ar fi fost lumea, Universul, adică spațiul și lucrurile din el, D-zeu n'a fost în ele, ci el a existat și a fost în sine.

D-zeu este deci în lume, în lucruri, în spațiu nu material, nu extensiv, ci prin contactul puterii sale, ca și tot ce este spiritual.

Este însă o mare deosebire între felul de-a fi de față al lui D-zeu și al celorlalte spirite, de ex. sufletul omului ori îngerul. Căci pe când spiritul de ordin inferior, creat, este în loc definitiv, adică

fiind într'un loc nu poate fi și într'alt loc, și aceasta din cauza naturii lor limitate, D-zeu fiind un spirit infinit de mare și puternic, este în toate locurile deodată, adică este de față pretutindenea ori unde este un corp s'au un ceva creat pe care-l susține prin atotputernicia sa în existență: în ceruri, în rai, în iad, în oameni, în îngeri, în demoni, în stele, în spații, în tot ce există și este. Acest mod de-a fi de față se numește în filosofie și teologie repletiv. Așa este D-zeu de față: în mod repletiv, încât el umple toate spațiile, toate locurile, căci el e spirit infinit.

Aceasta ființă de față a lui D-zeu în toate lucrurile nu trebuie să ne ducă în rătăcirea numită panteism, sistem filosofic care amestecă esența și natura dumnezeirii cu esența și natura lucrurilor create. Esența lui D-zeu, pentru că este intimă tuturor esențelor create, nu se amestecă cu aceste, nu face parte din aceste, ci este în perfecțiune peste toate esențele create materiale și spirituale, este însă intimă și prezentă tuturor acestora, ca și cauza care le-a produs și care le susține, încât încetând El de-a fi intim și prezent, ele ar înceta de-a mai fi, de-a mai exista, ar cădea în neant, s'ar reduce la nimic. Astfel este D-zeu prezent în toate lucrurile prin esența sa: susținându-le printr'un act al voinței sale atotputernice. Pe scurt: Altfel este D-zeu de față decât cum sunt lucrurile materiale; aceste sunt extensiv ocupând o porțiune din spațiu materialmente, D-zeu nefiind o ființă extinsă este de față în lucruri și în spațiu, prin contactul puterii lui cu aceste, precum sufletul este de față

tot în tot trupul și tot în fiecare parte a lui, precum razele și lumina soarelui sunt de față și străbat toate spațiile aparținătoare sistemului lui solar, precum gândul meu este de față și străbate toate spațiile și locurile cunoscută, fiind odată în America, în Australia, Asia apoi în Europa etc. D-zeu este ființa cea mai real existentă, în care și prin care trăim, ne mișcăm și suntem, după cum spune Apostolul.

Ca încheiere trebuie să amintim felul cum își închipuia sf. Augustin într'o vreme ființa de față și imensitatea lui D-zeu. Pre D-zeu și-l închipuia o mare imensă, o mare care umplea întreg universul și ieșea și peste hotarele lui, iar Universul, lumea, și-o închipuia ca un burete uriaș în mijlocul acestei mări infinite care îmbevea toate și petrecea cu mult hotarele tuturor, Universul. Aceasta închipuire a recunoscut-o mai târziu că era greșită, tocmai pentru că era închipuire. Or, D-zeu nu se poate închipui nici imagina nici cum, căci toate închipuirile vor fi luate din lumea materială, or, D-zeu e spirit, și deci nici ființa lui de față nu se va putea înțelege nici odată bine. A-și pierde credința pentru aceasta ar însemna a abdice de știință pentru că nu ne reușește să facem o plimbare pedestru sau cu aeroplanul dealungul marginilor Universului, dincolo de toate spațiile și sistemele solare.

De ce nu știm cum este D-zeu, de ce nu înțelegem pe deplin unde și cum este D-zeu în loc, nu trebuie să desperăm, știind că este. Și aceasta o știm cu siguranță. Atâta ne ajunge. Natura noastră slabă și mărginită nu poate pretinde mai mult.

Pr. T.

Spicuri din trecutul bisericii noastre

Păinântul vast dar încă tot țelinos al neamului nostru românesc numai prin lucrare îndelungată și desinteresată se poate preface în ogor promișător de roade bogate. Un popor întreg, care veacuri de-arândul a fost reținut cu forță dela orice progres și împedat prin așezăminte inventate anume spre încurcarea lui, cum ar fi putut să se ridice la înălțimi ce numai prin stăruință continuă se pot cuceri?

De sub legea generală „viața este luptă“, nici poporul român n'a putut să se substragă. Dar atâta suferință și zăbucium abia mai găsim în viața vre-unui popor.

Națiunii române i s'au răpit întradins toate mijloacele de a se putea cultiva pe sine bine știind inimizii noștri, că ușor este a fi în jug o națiune ocoperită cu întunerecul, neștiinței.

Înainte de unire cu Roma, — Românii dintre Tisa și Carpați, — școale nu puteau să aibă, nici era iertat nici unui român să frecventeze cutareva școală. Tipografiile românești ridicate de calvini nu foloseau nimic, scopul lor era nu a lumina, ci a

introduce calvinismul între români. Nici nu se tipăreau alte cărți decât bisericești.

Prin unirea cu Roma, deși egalitatea politică și bisericească promisă prin diplomele împărătești, rămaseră numai pe hârtie, se deschide totuși o nouă epocă pentru cultura intelectuală a Românilor. Împăratul Leopold porunci să se zidească școale mai înalte pentru români la Alba Iulia, Hațeg, Făgăraș și Blaj.

Concetățenii noștri unguri, cărora noi azi le acordăm deplină libertate culturală și politică, cu atâta furie se opuneau și după unire deșteptării românilor, încât de fapt nu le permiteau să frecventeze școli mai înalte, deși diploma din 1699 era publicată în dieta țării. Într'o cercetare îndeplinită din mandat mai înalt în anul 1721 la plângerea românilor din ținutul Albei și Arieșului, se spun tirăniile ce le făceau domnii unguri, mai ales „Keményesții“ curomânii din acele ținuturi, cum nu-i lăsa să meargă la școală și dacă scăpa oarecare la școală, îl aduceau îndărăpt cu mâinile legate la spate, așa l-au adus pe feciorul

popii din Grind dela școala din Cluj și l-au pus la bibolii domnești și după ce a fugit iarăși din curte ca să meargă la școală, curienii baronului Kemény l-au alungat până la Arieș, unde a sărit în apă de frică.

Fiind românii atât de asupriți de unguri, nu-i mirare, dacă după moartea arhiepiscopului Athanasie I, un popă învățat nu se află în cler, spre a-i alege următor. Fură deci constrânși românii să aleagă de Arhiepiscop pe jezuitul Ioan Giurgiu, român născut din Strâmbul.

După moartea acestuia se arată iarăși mare lipsă de un bărbat învățat. Neavând pe altul au ales de metropolit pe Iosif Micul din Sadu numit Clein, care atunci era teolog în al treilea an în Seminarul catolic din Sâmbăta-mare în Ungaria. Nu mult după aceea fu numit de către împărat și preconizat de către Pontifice. După o dătină veche orientală Episcopul trebuia pe atunci să fie călugăr. Clain se duse la Muncaciu, unde era o mănăstire gr. cat. ruteană. Acolo Clain depuse votul călugăresc și își luă numele de Inocențiu. Tot la Muncaciu se consacră episcop prin Genadiu Bizanczy episcopul de acolo.

Acest episcop tiner prin faptele sale strălucite s'a făcut neuitat pentru totdeauna. Naționalist înflăcărat cum era, văzând că românii fără libertate națională nu pot face nici un pas sigur spre o viață mai fericită, — fu cel dintâiu român, care a avut curajul să-și ridice glasul, ca și națiunea română să figureze în casa politică a patriei. Ca preot român credincios bisericii sale, apăra libertatea și dătinile bisericii românești. În urmă ca român zălos și învățat a pus bază la adevărata cultură românească — Dînsul cu multe și mari spese a mijlocit schimbarea domeniului Gherlei—Sămbătei cu al Blajului. Aici se află nemuritorul episcop în elementul său. Incepe să zidească școli, internate, biserici; muncind din greu pentru înălțarea prestigiului națiunii sale scumpe.

Acest episcop fu cel dintâiu, care trimete tineri români la Roma pentru cursul filosofic și teologic. Cei dintâi trimiși fură Grigorie Maior din Sălaj, care fu apoi episcop și Silvestru Caliani de pe Câmpie. Acest mare și înțelept bărbat, care prin geniul înalt și prin neobositul său zel a luptat foarte mult pentru emanciparea poporului român din sclăvia seculară și pentru recunoașterea individualității naționale a românilor ardeleni ca factor politic independent în viața de stat a Transilvaniei. Cu ajutorul casei domnitoare și cu sprijinul material oferit de cler și credincioși, a început a zidi biserica catedrală, mănăstirea etc., adevărată pregătea arma culturii, care să ne conducă la libertate. E demn de recunoștința tuturor românilor.

Dușmanilor noștrii milenari însă nu le-a fost pe plac ținuta deamănă a Episcopului. Au început să-l persecute și să-l ponegriască chiar și la curte. După multe și mari suferințe, pe nedreptul îndurate s'a refugiat la Roma, unde a și murit la anul 1768.

Școalele din Blaj s'au deschis numai sub epi-

scopul Petru Pavel Aaron. Cei dintâi profesori au fost Maior și Caliani.

Celebrul episcop Aaron a făcut mult pentru ridicarea culturală a neamului. A cumpărat domeniul Cutului cu ajutorul clerului și al credincioșilor, ca fundațiune pentru Seminar.

Din acest domeniu și din cel episcopesc se plăteau profesorii și să ajute tinerimea școlară.

La școalele din Blaj ținea episcopul 24 tineri români nobili, crezând, că aceștia tineri, dacă vor fi pregătiți și înarmați cu cultura recerută, o să fie conducători vrednici ai bietului popor român.

Tinerii din chestie însă nu au corespuns așteptărilor, căci îndată ce au ajuns la funcțiuni grase sau lăpădat de națiunea lor, făcându-se coadă de topor pentru unguri și spre marea rușine și mahnirea tuturor românilor de bine.

Sufletul nobil acestui providențial bărbat a fost mult încercat a răbdat însă până în sfârșit, arătându-și iubirea față de neam și prin aceea că toată averea sa și-a testat o clerului și tinerimei școlare, care s'a cultivat din ea.

IULIU POP,
paroh-protopop ac. v. Archon.

TIPIC

22 Ianuarie, Duminică săpt. XV-a d. In. Sf. Cruci și SS. Timotei și Anastase. v. 7.

Săm. dia la însărat pe 6 ale inv. 3. și ale zilei 3. Măr.-Și acum dogm. vers. 7. Intrat. Stihovna inv. Măr.-și acum dela Stihovna din Mineu Trop. inv. Mărire Troparul martirului Și-acum a Născ. v. 4.

Duminică la mănecat. Trop. ca Sămbătă șcl. ale inv. Antif. v. 7. Catavasi: Pământul . . . Ev. și luminat. inv. a 10-a șcl. La Sf. Liturghie. Fericirile v. 7. Apoi Trop. inv. Măr.-Și acum. Condacul zilei din Mineu, Apost. Dum. XXXI-a. Evangh. Dum. a XV-a d. In. Sf. Cruci.

La însărat (23 Ianuarie SS. Climent și Agatanghel) 6 cu Măr.-Și acum din Mineu. Stihovna din Ontoih. Măr.-Și acum din Mineu. Troparul Sf-lui Ierarh Climent. Mărire: Trop. ingerilor. Și-acum a Născ. v. 4.

In 24 Ianuarie Marți „ziua aniversării” unirii Principatelor se va oficia „Te Deum” invitându-se autoritățile civile și militare.

29 Ianuarie, Duminică a XVII: a Hananencii și adueerea moaștelor S. Ignatie vers 8.

Sămb. dia la însărat pe 6, ale inv. 3 și ale Sf-lui 3 Măr.-Și acum dogm. vers. 8. Intrat. Stihovna inv. Măr.-Și acum dela Stihovna din Mineu. Trop. inv. Măr. Trop. Și părțile . . . Și acum a Născ. v. 4.

Duminică la Mănecat Trop. ca Sămbătă șcl. ale inv. Antif. v. 8. Ev. și luminat. inv. a 11-a. Catavasiile întâmpinării și celelalte.

La Sf. Liturghie. Fericirile v. 8 apoi Trop. inv. Măr.-Și acum Condacul din Mineu. Apost. (pag. 97.) Evangh. Dum. a XVII d. Rus. (pag. 89) a Hananencii șcl.

30 Ianuarie Luni. Sf. Ipolit Papa Romei și SS. Păr. Trei Ierarhi Vasilie, Grigorie și Ioan Gură de aur.

Duminică la însărat pe 6 cu Măr.-Și acum a sərb. Intrat Prohimenul zilei. Paremi Stihovna cu Măr.-Și acum din Mineu. Trop. SS. Păr. Măr.-Și acum a Născ. v. 1.

Luni la Mănecat. Trop. ca Duminică la însărat. Sedelele sərb. Polileu cu pripelele sərb. Antif. v. 4. Prohimenul din Mineu Evanghelia din 30 Ian. pag. 210 . . . Eu sunt așa . . . Măr.-Și acum și Stihira din Mineu. Catavasiile întâmpinării. Luminat cu Măr.-și acum a sərb. Laudele pe 4. Măr.-Și acum dela Laudele sərb. Doxologia, Trop. sərb.

La Sf. Liturghie. La intrat Măr.-Și acum a Născ. cânt. a 3-a din Canonul sərb. După intrat Trop. sərb. Măr.-Și acum Condacul sərb. Apost. și Evangh. zilei șcl.

La însărat (31 Ian. SS. Chir și Ioan (pe 6 cu Măr.-Și acum din Mineu. Stihovna din Ontoih) Luni seara vers. 8) Măr.-Și acum din Mineu. Troparul SS.-lor Măr.-Și acum a Născ.

Necesitatea științei pentru preot

Trăim zile, în cari membrii diferitelor societăți, de caracter laic, politic ori religios, scrutează mereu mijloacele utile prin cari să poată câștiga ascendență asupra altora.

Acest fenomen îl constatăm și în multele societăți vrășmașe religiei, cari nu se sfiesc a folosi mijloace dictate de intențiuni sinistre în contra celei mai mari și mai puternice organizațiuni sufletești: contra Bisericii catolice, despre care întemeietorul ei a prezis că „nici porțile iadului nu o vor birui”.

Mulți de-ai noștri interpretează în mod greșit aceste cuvinte ieșite din gura Mântuitorului, crezând, că îi scuză de a se familiariza mai deaproape cu cele ce privesc Biserica. Interpretare, ce favorizează lenea și neactivitatea.

Cercetarea neconținută și studiarea cât de temeinică a legilor Domnului, pentru un preot, nu este numai o necesitate reclamată de zilele în cari trăim, ci este și o datorință impusă în baza oficiului la care s'a angajat. Sf. Pavel apostolul neamurilor (cunoscând sublimitatea chemării preoțești nu încetează a îndemna pe învățăcelul său Timotei zicându-i: Până voi veni păzește cetirea și mângăierea și învățătura (Tim. IV, 13).

Cu ce zel ar trebui slujitorul altarelor să cerceteze știința Domnului! Dacă nu dragostea față de Isus, atunci să ne îndemne la muncă, cuvintele sf. Ap. Pavel din epistola I către Corinteni (IX, 16 - 18): „Amar mie de nu voi vesti. Căci de tac aceasta din voie, am plată; iar de o fac din silă mi-s'a încredințat dregătoria”. Iar Sf. Vasile cel mai mare „cui s'a încredințat dregătoria de a învăța, dacă a neglijat a vesti, se socotește ucigător”.

Azi când suntem încunjuțați de dușmani, încât în tot momentul trebuie să fim gata cu răspunsul, ori să combatem vre-o părere greșită, nu vom căuta atunci să studiem cauza, ci trebuie să fim gata după zisa Sf. Petru (Petru I, 39, 15) „Fiți gata pururea spre răspuns tot celui ce vă întreabă.

Dacă D-zeu ceruse știință dela preoții T. V. cu atât mai vârtos o va cere aceasta dela preoții T. N cetim la Osia (IV, 6) că D-zeu nu vrea să-i mai cunoască de preoți ai săi pe aceia cari au lepădat știința: „Pentru că ai lepădat știința și eu te voi lepăda pe tine ca să nu mai preoțești mie. Văzând D-zeu că preoții T. V. se interesează mai mult de bunurile materiale, decât de legea Lui, îi zbicuiește nemilos prin profetul Isaia zicând despre ei „— sunt orbi toți sunt nepricepuți, câini muți neputând să latre, deșerți, somnuroși, câini lacomi, ce nu cunosc sațul, sunt păstori și nu înțeleg nimica, toți s'au întors în calea lor; fiecare pentru câștigul său”. Iar la Ieremia zice „și învățătorii legii nu mă cunosc.... pentru aceea mă voi certa cu voi și cu fii voștri”.

Aceste cuvinte vecinice amenință cu pedeapsă pe toți păstori cari neglijează să-și câștige știință și

cunoștință despre cele ale lui D-zeu.

Dar cine ar putea să enumere multele daune ce se cauzează sufletelor prin nepriceperea unui preot în cele ale meseriei sale. Predică, etc. Câte suflete nu alunecă pe povârnișul păcatelor și al imoralității, flagelul societății noastre de azi. Cine oare este chemat în primul rând să niveleze răul din lume, să ridice moralitatea unui popor? Oare nu preoții? Dar fără cunoștință ce poate face omul? Sf. Evanghelistul Matei zice (15, 14): „Iară de va povășui orb pe orb amândoi vor cădea în groapă”.

Sf. Chrisostom în cartea sa despre „preoție” arată diferitele apucături, de cari se folosesc dușmanii creștinismului, în contra cărora preotul numai atunci poate să lupte cu succes, dacă se va pricepe la meseria tuturora. „Sau ce să mai amintesc, zice sf. Chrisostom, toate erezurile, toate învățăturile false și măgulitoare ale diavolului, cari păstoriul dacă nu le va putea răsturna din temelie și cu înțelepciune, lăpșul chiar și prin o oasie singură poate pierde turma întregă”.

Dacă aceste cuvinte ale lui Chrisostom au avut valoare în sec. al IV-lea cu atât mai vârtos vor avea azi în sec. al XX-lea numit și al luminii, care avântă toate clasele spre cultură, azi, când mereu poți să auzi și să citești cuvinte de batjocură și dispreț la adresa lui D-zeu și a bisericii. Azi, când atât de mult se propagă indiferentismul religios, preotul va sta cu mâinile în sân uitându-se cu nepăsare la aceia cari batjocuresc credința? Se va scufunda în întunec ori se va lumina pe sine. Despre preoții T. V. ca să fie lumina tuturor?

Belfia.

Păr. Virgil Muntean.

— Curaj și bărbăție într'un laic catolic.

D-l Marcel Rivier, avocat, agregat la Consiliul general al Curții de Apel din Grenoble (Franța), care este totodată și președintele Asociației tinerilor catolici din Iser, a fost somat de către procuror, superior al său să renunțe la unul din posturile sale. Avocatul a răspuns că nu înțelege de ce să fie președinția unei asociațiuni religioase incompatibilă cu postul de consilier la curte și de aceea nu poate să renunțe nici la unul din oficiile sale; la ce a fost brusc destituit. O alarmare generală i-a cuprins pe toți catolicii din Franța pentru aceasta meschinărie francmasonă. P. Bergery, deputat al Girondei, a interpellat în chestie pe ministrul justiției. Se speră că se va reveni asupra destituirii ilegale.

Asta se întâmplă în Franța francmasonă. Ce să zicem de multele șicane ce se fac funcționarilor de legea noastră la noi în România cea ortodoxă, unde mâini și suflete negre umblă mereu să le facă rău. Laicii noștri să ia curaj și să înfrunte orice ilegalitate.

EPISCOPUL VASILE ERDELI (ARDELEANU, ERDÉLYI)

(1843-1862)

de **Dr. IACOB RADU**, prepozit prelat, papal.
(Extras din Istoria Diecezei române-unite a Orăzii-Mari)

În zilele mari și grele se cunosc oamenii cei mari și vrednici a înfrunta vijelia și răutatea lor și de a conduce cu mână tare și sigură printre valurile furtunoase ale vieții, corabia instituțiilor în fruntea căroră au fost chemați de către Provedința dumnezeiască. Și prin vremuri nespuș de grele și furtunoase a străbătut biserica noastră și poporul românesc din Transilvania și Ungaria pe la mijlocul veacului trecut când după frângerea lanțurilor iobăgiei multisecolari toți nădăjduiau zile mai bune de drept și libertate precum le învredniciseră prin jertfele și suferințele seculare ale strămoșilor lor.

Unul dintre oamenii providențiali, chemat să fie părintele, păstorul și povățuitorul poporului său a fost și episcopul *Vasile Erdei*, pe carele faptele mari, înfelepciunea rară și zelul neobosit, îl arată ca pe unul din cei mai mari bărbați ai bisericii noastre și a neamului românesc întreg. Cunoscând noi din documente și mărturii vrednice de toată credința ¹⁾ viața și faptele lui, vom arăta în cele următoare, că și lui i-se cuvine un loc de frunte și de mare cinste nu numai în șirul Arhierilor bisericii ci și în Panteonul nemuritorilor neamului românesc.

Vasile Erdei s'a născut la 1 August anul 1794 în orașul Macău comitatul Cianadului, astăzi în Ungaria, din părinții Gheorghe Ardeleanu sau pe ungurește Erdélyi, nume care a rămas urmașilor săi, între cari nume neperitor și-a câștigat episcopul nostru, o dovadă mai mult că din pătura sănătoasă a poporului nostru, în împrejurări prielnice, pot să iase la iveală elemente de mare preț.

Vasile Erdei a studiat gimnasiul și liceul (filosofia) în Timișoara și Oradea, aci ca elev al Seminarului nostru. După absolvirea liceului, în anul școl. 1815/16 a făcut anul I de drept la academia din Oradea²⁾, apoi a fost primit în clerul tinăr și în anul 1816/17 a făcut anul I. de teologie în seminarul latin de aici³⁾. Anul al doilea l'a făcut în Budapesta iar în toamna anului 1818 a fost trimis la Viena, unde a făcut încă doi ani și a terminat cursul cu succes eminent în 1820. Reintors a casă a fost hirotonit preot celibat în 20 Noembrie 1820 și după ce a petrecut puțin timp în curtea episcopescă, a fost numit admin. parohial și mai târziu paroh în Beiuș, unde a stat până în anul 1829.

Se spune că fiind Erdei om cam puținel și mic de stat, beiușenii fuduli, nu voiau să-l primească de preot și au trimis la episcopul Vulcan o deputație ca să se plângă, că pentruce voiește să îi batjocorească cu un așa preot? Iar episcopul le-ar fi răspuns: „Dacă e mic... apoi pe cum îl veți cunoaște, așa va crește!”⁴⁾ Prezicere lui Vulcan s'a împlinit, căci Erdei a fost un foarte harnic și zelos preot și cu mult zel a predicat s. unire aducând în Beiuș și jur pe mulți în sinul ei.

Nu este dară mirare că, precum am văzut mai sus la pag 51 când în anul 1825 împăratul Ferdinand V. în urma cererii internunțului papal Petru Ostini, s'a hotărât să trimită un preot gr. cat. pentru păstori-

rea Românilor uniți imprăstiați prin Muntenia, dar mai ales în București¹⁾ și a cerut dela episcopul Vulcan să îi recomande pentru acel scop un preot bun, prudent și zelos, ochii acestuia s'au oprit asupra lui Erdei. Nu se știe însă din ce motive trimiterea lui s'a abandonat atunci și a rămas aci ca să illustreze această dieceză în calitatea de canonic și de episcop, cu o atât de rodnică și binecuvântată activitate!

În anul 1829 a fost numit paroh în Oradea-Olosig, unde iarăși a păstorit cu mult zel și în același timp a fost trimis prin părțile Aradului și prin Banat pentru intensificarea mișcărilor de unire raportând și acolo frumoase succese (v. mai sus pag. 60). (Va urmă)

1) Art. d. No. 40 G. l. 1823.

† D. G. KIRIAC

Iarăși s'a redus numărul inimoșilor români cu unul. D. G. Kiriac, cu înalte studii universitare a preferit să-și facă datorița acolo, unde a simțit că-i este locul. S'a făcut maestru al muzicii și și-a jertfit întreaga viață artei acesteia. Atunci, când lumea alerga după înalte ranguri și posturi, caracterul ferm și smerenia nu i-au permis lui Kiriac ca să primească nici una din funcțiile oferite lui; a rămas ce a fost, profesor și muzicant. Deși mic la statură, era mare la inimă și la suflet. Renașterea muzicii românești e strâns legată de activitatea sa. Nu numai a colecționat folclorul muzical, ci și pe alții a îndemnat să-i urmeze pilda. A nizu i să scoată o muzică pur românească bazată pe muzica poporului. Aceasta direcție l-a condus și pe terenul muzicii bisericesti, deși era un entuziast păstrător și adorator ale melodiilor noastre orientale bisericesti. A fost însuflețit de ideea, ca să se introducă și muzica instrumentală în bisericile noastre; cel puțin orgă sau armoniu să fie în fiecare biserică și în acest sens a stăruit și pe lângă I. P. S. Patriarhul României. El a înființat soc. corală cu renume mondial „Carmen”, ce în Nov. 1926 și-a serbat jubileul de 25 ani. Atunci era deja bolnav, și-a ales chiar și de succesori pe maestrul Kirescu, știind că zilele îi sunt numărate. Concertele corului „Carmen” erau totdeauna revelații surprinzătoare. Om cucernic, evlavios, a compus numeroase liturghii, chiar o liturghie pentru popor pe una voce, să obicinuiască poporul și în vechiul regat ca să cânte în biserică. Nestămpărat în muncă și adesea amărât de nimeni răutăcioase, a suportat cu adevarată creștinească răbdare șicanele. Ca exemplu: nu fost elev de al lui, care nu putea reuși la Conservator, neavând talentul necesar, după ce în vremea bății mari a fost trecut din mila profesorilor, s'a gândit, ca cu ajutorul puternicilor zilei să-i smulgă catedra dela Conservator, voinde elevul singur să-i ocupe funcțiunea. Bietul dascăl al muzicii românești s'a văzut o clipă eșit din sărite. Un biet dascăl român, ce a propovăduit o întragă viață de om cultura muzicii românești să fie scos de un străin de neamul și legea creștinească! S'a domolit însă și-a lăsat chestia sa la judecata și buna chipzuială a românilor de bine. A trebuit totuși să ajungă nefericirea să vadă catedra sa împărțită în două, și ajuns la catedra jumătate pe acela, pe care-l privea străin de neam și creștinism. Așa a lucrat politica. Poate multe neajunsuri l-au dus la boală, căci nu se știa stăpâni să nu muncească din greu și în clipele cele mai grele, pe cari avea să le înfrunte. A purtat o stimă adâncă față de Biserica română unită, față de Blajul vecinic! Era din școala idealurilor mari românești, a știut să aprofundeze rostul covârșitor al unirei pentru întregul românism.

Cu suflet îndurerat îl petrecem sufletește la groapa rece și-i zicem o duioasă: „vecinică pomenire”. Dumnezeu să deie bisericilor românești suflete de aceste înțelețioare, atunci vor înceta toate diferendele și neînțelegerile de cu grab.

FR. HUBIC.

1) Dr Ioan Vamea; Biografia sinoptină a Episcopului Vasile Boron de Erdélyi Oradea-Mare 1863.

2) Dr Bozoky A.: A nagyváradi kir. akadémla százados multja Budapest 1889, pag. 189.

3) Art. d. No. 6. F. IV. 1817 și No. 14. F. 1818.

4) I. Geougeanu: Istoria Seminarului din Oradea, 43 nota.

„Desvoltați muzica bisericească!”

Nimic nu pătrunde mai adânc sufletul omenesc decât muzica. Ea conține acel nevăzut mister, acea forță nevăzută, care pătrunzând prin simțuri atinge sufletul căzut în groapa disperării și îl ridică de acolo. Aceasta o produce muzica în general. Dar oare muzica bisericească? Imnurile născute sub inspirația divină a autorului care vrea să preamărească pe Atotputernicul, conține oare aceasta forță nevăzută? Da. Forța muzicii devine, a muzicii bisericești este mai grandioasă, mai superioară, ca a muzicii profane.

Forța mistică a acordurilor religioase este o forță care vine dela înaltul Stăpân al lumii și se transmite prin instrumentele de muzică stăpânite de măiestru în sufletele celor obosiți și bolnavi.

Iată superioritatea muzicii bisericești. Iată adevărata muzică.

Însă spre marea noastră durere, în zilele de azi muzica bisericească este prea puțin studiată și răspândită în raport cu muzica infernală a jazzbandului american, născută în crerul unui negru nelot și pervers. La clasicii cei vechi cum erau Bach, Haydn, Mozart, Beethoven și alții, muzica bisericească era punctul de plecare în activitatea lor creatoare de opuri muzicale neperitoare.

Unde-ți trebuie mai multă măreție în compozițiile simfonice decât un „Sanctus” al lui Beethoven din „Missa Solemnis” sau să rămân la muzica românească, un „Sfânt Sabaoth” de Muzicescu? Câtă însuflețire și elan, câtă mângâiere îți inspiră acele splendide acorduri, ajutându-te în sborul tău spre cer.

Unde-ți trebuie mai multă evlavie, ce cântări îți pot alina mai bine sufletul decât acordurile cerești ale cântărilor adresate Maicii Domnului?

Unde este cântarea cu care să poți exprima atâta jale și durere sufletească, decât prin „Miluiește-mă D-zeule,” sau acordurile infiorătoare ale funerarilor lui Mureșan?

Prin ce cântare poți să-ți exprimi mai bine bucuria ta de înălțare sufletească decât prin un „Să se umple” al lui Hubic sau „Concertul dela Paști” al lui Muzicescu?

Iată câteva exemple, din multele și grandioasele efecte ce le produce muzica bisericească grație inspirației divine de care este pătrunsă.

Și atunci mă întreb, de ce nu se ocupă nimeni ori foarte puțini de muzica bisericească, care este baza și comoara muzicii?

Trebue să răspund, că lumea de azi, stăpânită de o ideologie semită, hedonistă, după atâtea suferințe îndurate în groaznicul măcel al războiului mondial are multă înclinare spre satisfacția poftelor și a pasiunilor. S'a luat muzica drept mijloc atâțător al senzualității prin inventarea diferitelor muzici de jazz-

band, la a căror acorduri asurzitoare și nenaturale și ritmul ei sincopatic se dansează dansurile imorale ca Charleston, Shimy, etc., cari turbură adânc sentimentele și simțurile omenești.

Iată deci rolul muzicii de azi, în secolul nostru, rezultatul tendinței semite, muzica, pe care noi o folosim pentru nobilitarea sufletelor și pentru a trimite rugăciuni ferbinji celui Atotputernic, ei o folosesc pentru atâțarea poftelor sensuale și imorale. Măre orbie din partea noastră a creștinilor cari ne lăsăm seduși de duhul infernal al lui „Juda”.

Datorie avem să desvoltăm de acum înainte sfânta noastră muzică bisericească, cu cea mai mare intensitate, prin formațiuni de coruri și orchestre bisericești. Să se dea posibilitate de desvoltare unor elemente talentate, cari ar putea să producă mult și frumos pentru complectarea și desvoltarea repertoarelor de muzică bisericească.

Se se introducă în bisericile românești armoniul sau orga, ca acolo unde formațiunea de coruri și orchestre ar fi imposibilă, poporul să nu rămână lipsit de ocazia de a auzi și învăța acele frumoase compoziții ieșite din mâinile marilor noștri autori, Muzicescu, Mureșan Vidu și mai moderni Dima și Hubic.

Să se formeze asociațiuni corale sau muzicale pentru a îngriji și desvolta scumpa noastră muzică bisericească.

Cei cari ar avea vr'odată fericita ocazie de a auzi o Liturghie Pontificală la Catedrala din Oradea cu corul jubilar condus de măestrul Hubic, ar fi însuflețiți și mai mult spre tendința de desvoltare a muzicii noastre bisericești.

Impodobească-se deci bisericile românești cu coruri și orchestre spre preamărirea lui Dumnezeu.

Implinească-se cuvintele psalmistului „Lăudați pre Domnul în strune și organe, lăudați-l în chimvale bine răsunătoare, tot pământul să laude pe Domnul”.

Oradea.

C. TORSAN.

— **Institute caritative catolice în Franța.** Religia catolică este un fecund izvor de binefaceri; dovadă miile opere caritative din lume. Iată câteva date despre biserica din Franța, care are 990 orfelinat; 170 stabilimente pentru orbi și surdo-muți; 49 asile, case de alianți; 1248 asile pentru bătrâni și nepulincioși; 46 stabilimente pentru copiii părăsiți și anormali; 52 sanatoare; 180 case de odihnă și reconvașență; 90 case de refugiu. Aproape întreg personalul acestor instituțiuni este recrutat din clerul secular și regular și diferite congregații religioase. Bugetul acestor institute dotat singur de catolicii Franței face 45 milioane franci la an. Încă o dovadă că libertatea inițiativei particulare este un bun ajutor statului fie pe teren social, fie școlar.

CRONICI

— **Schimări în cler.** Suntem informați că în ședința consist. din 12. c. s'au complenit următoarele beneficii: *Cordăul* prin On. Petru German din Boroș; *Terebeștii* prin On. Iuliu Pataky — Vălean din Beliug și *Șimandul* prin On. Ioan Fântânar din Minișel.

— **D. Ion Bianu**, directorul Academiei Române și profesor universitar a împlinit 50 de ani de activitate școlară-universitară. Toate ziarele și instituțiile din țară îi aduc meritate elogiul aceluia care 50 de ani a fost un distins dascăl și sufletul celei mai înalte instituții de cultură românească: Academia. Ne asociem și noi cu smerenie omajului fărăi întregi pentru marele bărbat. „*Vestitorul*“.

— **Mulțumită:** În numele săracilor ajutoari cu prilejul Sf. sărbători ale Crăciunului, aducem fierbinți mulțumite inimelor miloase, cari au binevoit să jertfească pe lista No. 2 (Dș. Elza Radu și Cornelia Pereni): Il. Sa Dr. Gh. Micuș a contrib. cu alimente, M. S. D. P. Tămăian 100 lei, M. S. D. Gr. Pop 100 lei, M. S. D. A. Maghiar 100 Lei și alimente, M. O. D. Gh. Maior alimente, M. O. D. Fr. Hubic alimente, M. Dr. V. Chirvai 100 lei, M. O. D. V. Barbul 100 lei și alimente, D. deputat P. Fodor profesor 100 lei, O. D. dir. I. Muth 100 lei, M. O. D. M. Boca 200 Lei, M. O. D. inspector S. Gocan 100 lei, S. D. I. Pleș 20 lei, S. D. Teodor Pop 100 lei, D. dir. I. Pop 100 lei, D. primar Dr. G. Egri 300 Lei, D. deputat V. Bleda alimente, D. Pop Aug. 100 lei, D. I. Mezei 100 lei, D. adv. Dr. A. Pop 100 lei, D. Dr. A. Hașiaș 100 lei, D. adv. Dr. S. Erdeli alimente, D. adv. Chiș Eug. 100 lei, D. med Dr. V. Gherman 100 lei, S. D. L. Ghenghe 100 lei, D. insp. Avram Pop 100 lei, D. insp. Dr. Boer 200 lei, D. dir. I. Chiș 100 lei, D. dir. I. Lupușiu 100 lei, D-ra Lucreția Frențiu alimente, Dș. Cornelia Pereni alimente, Dș. E. Radu 100 lei. Pe colecta M. St. Doamne I, Lupușiu 485 lei.

Lista săracilor ajutoari și felul distribuțiilor ajutoarelor se pot controla la D. prof. Fr. Hubic admin. int. al. par. II. Oradea — Orașul Inou.

Vizite la Patriarhii din Orient, este titlul conferinței, ținute de Mons. D'Herbigny, prezidentul Institutului Oriental din Roma, în fața multor notabilități bisericești și diplomatice, între alții Ministrul României. Conferențierul descrie câteva impresii dela congresul din Veehrad trecând la cele din România. Înfăia întâlnire a avut-o cu Mitropolitul dela Blaj, pe care-l găsește suferind. Interesantă e descrierea întrevederii cu Patriarhul Miron.

Conversația a fost despre pericolul raționalismului și ateismului ce se manifestă în clerul ortodox, ca urmare a frecențării universităților protestante; despre invaziunea sectelor protestante, ca urmare a preoților fără spirit și prietate suficientă, nu a rareori fără credință; trec apoi la introducerea calendarului și greutățile pe care le face clerul ortodox; Patriarhul vorbește despre situația bisericii în România după război. Mons. D'Herbigny din România a trecut în Bulgaria, în urmă la Constantinopol, unde întâlnește pe Patriarhul Vasile III, la Phanar, care a studiat în biblioteca Vaticanului, mulțumește S. Părinte dela Roma pentru ajutoarele date orientalilor și e satisfăcut de progresele ce le face Institutul oriental din Roma. Cordială este întâlnirea cu Patriarhul Armean — gregorian Mesrobharoyan, i-l interesează sănătatea S. Părinte dela Roma, dorește renașterea credinței și-a pietății. Face vizita și Patriarhului Armean-gregorian din Ierusalim, care își exprimă sentimentele de recunoștință și mulțumită față de S. P. dela Roma pentru ajutoarea armenilor săraci. Nu mai puțin interesantă a fost vizita la Patriarhul ortodox melchit, Grigoriu IV, Vorbind între altele despre unirea bisericii orientale cu cea apuseană, zice, pare a fi imposibilă oamenilor, dar Hristos e atotputernic... pe toți și toate poate să-i atragă la inima

sa. Dacă ar avea mai multă credință, s'ar iubi mai mult, inima lui Isus ar trebui să-i unească. Patriarhul e mulțumit de activitatea Universității catolice din Beyrouth, dânsul încă va trimite studenți la Institutul Oriental din Roma.

Pe urmă conferențiarul vorbește despre vizita la Patriarhul Meletios Melaxakis, patriarhul grec de Alexandria, un mare luptător al ideii unirii bisericilor după tipul statelor unite. Că sistemul acesta pare afacere politică, nu impoartă, poporului nu trebuie s-o spunem, dar noi trebuie să facem politică. Speranța patriarhului e în biserica anglicană și protestantă. Preferă școlile ateiste celor catolice. Așa vorbește un Patriarh ortodox. D-zeu să ne ferească de așa mentalitate.

— **Preot președinte al unei societăți științifice.** Păr. *Ioan Macelwane*, profesor de științele fizice la Universitatea Saint-Louis, a fost ales președinte al Societății seismologice din Statele Unite ale Americii de Nord, care are 900 membri. Pr. Macelwane e azi recunoscut ca un savant de mare valoare în specialitatea sa. Nu e unicul caz când preoții bisericii se disting în știință.

— **Cifrele vorbesc.** În anul 1926 în Anglia au fost 11.714 convertiri la religia catolică.

Salariile preoților pe Octomvrie-Decemvrie 1927 se pot ridica dela oficiul administrativ al fondurilor diecezane.

POȘTA REDACȚIEI ȘI ADM

— Rugăm pe On. noștri abonați să binevoiască a ne onora cu taxa abonamentului pe anul 1928 — 200 Lei.

BIBLIOGRAFIE

— **Nou!! Călimdarul dela Blaj pe 1928**, cu schematicismul diecezelor unite și lecturi filozofice: 35 Lei.

— **Călimdarul „Presa bună“ Iași** cu schematicismul diecezelor catolice din Vechiul regat. culturi f. interesante. Remarcăm istorisirea autentică a P. F. *Vierciunsky* despre convertirea unui preot rus din Rusia, P. Alexei 20 Lei.

— **Almanahul „Viață“ pe 1928** cu lecturi f. interesante, cronici și o piesă comică „Soacra cu trei nurori“, 20 Lei la *Hălăucești*, Seminarul franciscan.

— Ni s'au trimis **Scutulbrüder-Kalender și Hersien-Kalender** pe 1928. ediția Fraților școlari din Kirnach Nillingen-Baden. Cu frumoase ilustrațiuni din *Viața S. Terezia*.

— **Nou! Nou! Nou! Viața Episcopului Pavel din Oradea de Ion Georgescu** profesor Constanța, 25 Lei la redacția „*Vestitorul*“.

— **Nou! Colecția „Orientalia christiana“** profesorilor dela „*Institutul Oriental*“ din Roma a îmbogățit din nou literatura teologică orientală cu un preaprețios volum: **Mărturisirea ortodoxă** a lui *Petru Moghilă*, textul latin inedit publicat de către P. P. Antonie Malvy și Marcel Viller I. S. cu o vastă și prețioasă introducere și note critice (în franțuzește). — 35 fr. fr.

— **Acta V. Comentus Velehradensis anno 1927** — cuprinde toate actele conferințele și debaterile congresului, unionist din Velltrad ținut la 20—24 Iulie 1927.

— **A apărut No. I. 1928 din „Cuvântul Adevărului“** cu un frumos și bogat conținut pastoral și omiletic. (Apare la două luni regulat. Abonament anual: 200 Lei: Mănăstirea Bixad

— **A apărut „Păstorul sufletesc“**, periodic de predici și știință pastorală. Apare la prima fiecărei luni în Șimleul Silvaniei. Abonament anual 300 Lei. Director: Emil Bran, vicarul Șimleului; redactor resp. P. Olimpiu Coste.